

BOROVI DÁNIEL

szabadfoglalkozású művészettörténész

Aetas 39. évf. 2023. 4. szám, 192–197.

ISSN 0237-7934

DOI 10.14232/aetas.2023.4.192-197

www.aetas.hu

Egy emlékműállítás anatómiája

Debreczeni-Droppán Béla: A múzeumkerti Arany-szobor. (Biblioteca Humanitatis Historica 20). Budapest: Magyar Nemzeti Múzeum, 2022. 487 oldal

A 19. század és az előző századforduló magyarországi szobrászata a művészettörténeti kutatás viszonylag mostohán kezelt területe. Egyelőre még a századvég és a századelő két talán legjelentősebb, egymással versengő nagymestere, Strobl Alajos és Zala György sem kapta meg a panteonban elfoglalt helyükhöz méltó átfogó, tudományos feldolgozást.

Ebben az „összecsapásban” jelenleg látványosan Zala György áll nyerésre: a Műcsarnok legutóbb 2015-ben rendezett nagyobb szabású, a szobrász életművét bemutató kiállítását. A Szatmári Gizella kurátori munkája eredményeképp létrejött tárlathoz ugyan mindössze egy sovány kísérőfüzet kapcsolódott, a megelőző évben azonban napvilágot látott a művészettörténész kiváló kismonográfiája és forrásválogatása (*Fény és árnyék – Zala György élete és művészete*), amely szakmai szempontból kitűnő és hiánypótló, terjedelmi korlátai miatt viszont nem válhatott az életművet részletekbe menően bemutató köteté. Hasonló terjedelmű Borbás György 1999-ben megjelent, szakmailag problematikus könyve (*Zala György – A millennium szobrásza*), amelyben a zalai lokálpatrióta helytörténész, művészeti író szerző, aki több évtizeden keresztül foglalkozott a szobrász megismertetésével, láthatóan komoly ambícióval, hosszas kutatómunka eredményeit összegezve, a teljességre törekedve igyekezett bemutatni Zala életművét.

Kötete azonban számtalan pontatlanságot tartalmaz; feldolgozása gyakran esetlegesen tűnik, hivatkozásai sokszor hibásak vagy egyszerűen hiányoznak.

A nagy riválisról, Strobl Alajosról legutóbb 1955-ben jelent meg átfogó jellegű, önálló kötet, Henszlmann Lilla kismonográfiája (*Strobl Alajos*); ez azonban viszonylag rövid terjedelme és mára sok esetben avultnak ható interpretációi miatt nem jelent valóban fontos mérföldkövet a szobrász recepciótörténetében. Strobl műveiből a Magyar Nemzeti Galéria legutóbb 1981-ben, a művész születésének 125. évfordulóján rendezett kiállítást. A mindössze ötven szobrot és néhány grafikát felvonultató tárlat katalógusa abban a periódusban keletkezett, amikor még nem terjedt el Magyarországon az a szokás, hogy egy időszak kiállítását nagyszabású, a friss kutatási eredményeket bemutató tanulmányokat és részletes tárgyleírásokat tartalmazó katalógus kísérjen. Ez a műfaj, amelyben a későbbiekben a Nemzeti Galéria is számos kiváló, esetenként Strobl-műveket is tartalmazó kötetet tett közzé, csak az évtized végére vált általánossá. Az 1981-es kiállítás katalógusa ezzel szemben szűkszavú, alig harmincoldalas füzet, amely az életművet méltató, alig háromoldalas előszót és életrajzi kronológiát követően mindössze műtárgyjegyzéket és néhány illusztrációt tartalmaz. A szobrász életművének egy-egy részproblémáját az elmúlt évtizedekben már számos szaktanulmány feldolgozta – így Szatmári Gizella, Peternák Anna vagy Rózsa-falvi Zsuzsanna írásai –, de legfőképp Nagy Ildikó művészettörténész publikációi, ame-

lyek leginkább Stroblnak a Szobrász Mesteriskolával kapcsolatos tevékenységét, illetve az Epreskertben körülötte zajló művészeti életet mutatták be.

Hasonló a helyzet az egyes jelentősebb emlékek – elsősorban köztéri emlékművek – önálló feldolgoásaival kapcsolatban. Az ezeknek szentelt, széles körű alaputatáson, illetve forrásanyagon alapuló feldolgozások száma meglehetősen csekély, és leggyakrabban szaktanulmányok formájában valósul meg. Kivételesnek tekinthetők Murádin Jenő művészettörténész kismonográfiái (a *Fadrusz – Két szobor száz éve* című 2002-es kötet, illetve annak bővített, 2008-as kiadása, *A Mátyás-szobor és alkotója, Fadrusz János*), amelyek a századforduló „nagy triászának” harmadik tagja, a későn induló és korai halála miatt csonka életművet hátrahagyó Fadrusz János egyes alkotásait, a kolozsvári Mátyás- és a zilahi Wesselényi-szobrot mutatják be önállóan. Ugyancsak Murádin a szerzője a Huszár Adolf által elkezdett, de váratlan halála miatt Zala György által befejezett aradi Szabadság-szobrot bemutató 2003-as kötetnek is. Az önálló feldolgozások olykor valamely évfordulóhoz vagy egy emlékmű helyreállításához kapcsolódnak: ilyen például a Donáth Gyula alkotását bemutató, 1992-ben, illetve 1993-ban megjelent kétrészes tanulmánykötet, *A bánhidai turul / A tatabányai turul*.

Az előző századforduló köztéri emlékei és szobrászaik korszerű tudományos feldolgozásának hiánya (kivételet jelentenek Ligeti Miklós életművének bemutatásai: a Prohászka László által írt 2001-es kismonográfia, illetve a Mazányi Judit-féle 2006-os disszertáció: *Ligeti Miklós szobrászművész életműve*, Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar) azért is szembeötlő, mert a mindennapjaink részét képező köztéri szobrok hányattatott sorsa az elmúlt évtizedekben számos könyv témájává vált. Póto Jánosnak a budapesti emlékművek 1945 utáni eltávolítását és az újonnan létesített monumentumokat emlékezetpolitikai aspektusból vizsgáló, kiváló kötetei (*Em-*

lékművek, politika, közgondolkodás; Az emlékeztetés helyei) mellett megsokasodtak az egy-egy város vagy tájegység emlékeit bemutató ismeretterjesztő munkák is, így például Prohászka László vagy Bob Dent budapesti témájú könyvei. Ez utóbbiak olykor – bár szerzőjük nem mindig „hivatásos” történész vagy művészettörténész kutató – a mozgósított forrásanyag és a feldolgozás alaposságát tekintve részben a hiányzó szakmunkákat is pótolhatnák, ha jegyzetapparátus is kísérné őket. Ilyen például Orosz Örs 2022-ben megjelent, *Szoborsorsaink* című vaskos, gazdagon illusztrált és informatív kötete, amelyben az eredetileg politikai földrajz szakon végzett, az emlékművek (így például a Faragó József által mintázott, 1873-ban felavatott lőcsei Honvédszobor) felkutatásában, rekonstrukciójában és újraállításában aktívan is közreműködő szerző a Felvidék magyar vonatkozású köztéri alkotásainak történetét mutatja be. A köztéri szobrokot lokálisan vizsgáló friss – még publikálatlan – tudományos kutatások sorában kiemelkedik a kolozsvári művészettörténész, Vécsei Hunor egyelőre csak kéziratban hozzáférhető, 2022-es disszertációja (*Magyar nemzeti emlékművek Kolozsváron és Marosvásárhelyen a dualizmus időszakában, Babeş–Bolyai Tudományegyetem*), amely a két település magyar vonatkozású emlékműveit vizsgálja számos, a korábbi kutatás előtt ismeretlen levéltári forrás beemelésével.

Strobl Alajossal legutóbb 2003-ban foglalkozott reprezentatívabb kiállítás, önálló kötet. A Stróbl Mihály által apjáról írt *A gránitoroszlán* azonban nem tudományos monográfia, hanem a családi emlékezet történetét összegző visszaemlékezés, amelynek jelentősége abban is rejlik, hogy első ízben közölte nagyobb mennyiségben a hagyatékban őrzött, rendkívül gazdag fotóanyag darabjait. A kötet – jellegeből fakadóan – inkább az olyan, az utóbbi évtizedekben közzétett egoforrások sorába illeszkedik, mint amilyen a bajai Türr István Múzeum által 2012-ben *...éltem, és művész voltam* címmel közreadott Telcs Ede-memoár és útinapló.

A Strobl Alajos unokái által létrehozott, a szobrász életművét immár egy évtizede ápoló és népszerűsítő Strobl Alajos Emlék-hely Alapítvány 2012-től kezdve jelenteti meg a *Strobl Alajos köztéri szobrai* című tartalmas és informatív füzet sorozatot, amelynek a Strobl-unokák által szerkesztett darabjai az életmű egy-egy jelentős alkotását (1. *Szent István emlékműve a Budai Várban*, 2. *Mátyás kútja*), egy-egy terület Strobl-műveit (3. *Az Andrásy út mentén*, 4. *Szobrok Budapest-Józsefvárosban – Arany János és Semmelweis Ignác emlékműve*, 6. *Szobrok vidéken*) vagy egy-egy műfaj alkotásait (5. *Mauzóleumok és síremlékek*) mutatják be, elsősorban a családi emlékezetre, főként Stróbl Mihály visszaemlékezésére támaszkodva, gazdag képanyaggal, elsősorban az ismeretterjesztés szándékával. A sorozat eddig megjelent hat részéhez 2022-ben újabb kiadvány csatlakozott: a Magyar Képzőművészeti Egyetem Strobl-rajzokat bemutató kamarakiállításához kapcsolódva Jernyei Kiss János művészettörténész szaktanulmányát adták közre önálló füzetben *Ceruza és véső – Egy szobrászművész rajzai* címmel.

Mindezeket figyelembe véve több szempontból is úttörő vállalkozás Debreczeni-Droppán Béla 2022-ben megjelent kötete, amely Strobl Alajos mindössze egy, bár annál jelentősebb alkotását, a budapesti Múzeumkertben, a Magyar Nemzeti Múzeum főhomlokzata előtt 1893-ban felállított Arany János-emlékmű történetét mutatja be terjedelmes monográfia formájában.

A korszak köztéri szobrainak kutatásakor alapvető kérdés az, hogy rendelkezésre áll-e az adott emlékmű felállítását dokumentáló bizottsági iratanyag. Amennyiben nem, a kutató első lépésként Liber Endre 1934-es budapesti szoborkatalógusának ismertetéséhez fordulhat, vagy bizonyos szobrok esetében a főváros által 1892-től kezdve megjelentetett ún. „szobortörzskönyvek” tényanyagára hagyatkozhat. Ez utóbbiak egy-egy budapesti emlékmű felállításának történetét mutatják be, az adott szoborbizottság irat-

anyagát feldolgozva. Ahogy arról Debreczeni-Droppán is ír könyve bevezetőjében, a főváros az Arany-emlékmű esetében is tervezte hasonló törzskönyv kiadását, erre azonban nem került sor, bár az adatgyűjtést 1895-ben megkezdték, és ennek során levélben fordultak többek közt Beöthy Zsolthoz, az Arany Szoborbizottság korábbi jegyzőjéhez is. Azonban talán épp a törzskönyv elkészítése meghíúsulásának köszönhető – vélekedik a mostani kötet szerzője –, hogy a bizottsági iratok fennmaradhattak, és az MTA Könyvtár és Információs Központ Kézirattárában a mai napig megtalálhatók.

Debreczeni-Droppán könyve – köszönhetően a szoborállítás óta eltelt bő egy évszázad eseményeinek is, amelyek értelemszerűen nem hagyhatók ki egy mostani feldolgozásból – jelentősen kitágítja az egykori szobortörzskönyvek kereteit. A Magyar Nemzeti Múzeum most újrainduló, *Bibliotheca Humanitatis Historica* című sorozatában megjelent monográfia kronologikus rendben mutatja be az Arany-szobor felállításának történetét a gondolat születésétől egészen a kivitelezésig, majd a szobor utóéletét a felavatástól a szoborcsoport legutóbbi restaurálását követő, 2018-as visszahelyezésig.

Az első fejezetben („*Szobrot Arany-nak!*”) a szerző a költő temetését és síremlékét, az emlékműállítás kezdeményezését, illetve az ahhoz szükséges anyagi és szervezeti feltételek megteremtését: az országos gyűjtést, illetve a szoborbizottság létrehozását vázolja fel. Figyelmet érdemel, hogy az utóbbi esetében a korábbi hasonló budapesti bizottságok munkájának is külön alfejezetet szentel, hiszen az 1860-as évek közepétől Magyarországon is elterjedő pályázati rendszer ilyen jellegű vizsgálatára a szakirodalomban korábban még nem volt példa.

A második fejezet („*Hova állítsuk Arany János szobrát?*”) a tervezett emlékmű elhelyezésével kapcsolatos, három éven át húzódó, a Szoborbizottság, a Közmunkák Tanácsa, továbbá a főváros mérnöki hivatala és képzőművészeti bizottsága között zajló, sokszor az egyes csoportokon belül is folyó vitát

idézi fel a felmerült további helyszínek (a mai Blaha Lujza térnek az egykori Népszínház előtti része vagy az Erzsébet tér) elvetésén át a végleges megoldás, a már 1883-ban Pulszky Ferenc által felvetett Múzeumkert 1886-os elfogadásáig.

A következő fejezet (*Az Arany-szoborpályázat*) a végül egy nyílt és egy meghívásos, szűkebb második forduló után eldöntött pályázat lefolyását dolgozza fel – ez volt Strobl és Zala első, nagy nyilvánosságot kapó megmérkőzése, amelynek során a pályázati rendszer hiányosságai is megmutakoztak, hiszen arról is komoly viták folytak, kinek a kompetenciája a végső döntés meghozása és a kiviteli megbízás kiadása.

Debreczeni-Droppán ezután a szobrászt mutatja be önálló fejezetben (*A szobor alkotója: Strobl Alajos*), elsősorban a pályakezdésre, a művész bécsi tanulmányaira, majd budapesti letelepedésére koncentrálna. Megismerhetjük az Arany-megbízást megelőző pályaszakaszt, benne első sikereit: az Operaház homlokzati fülkéibe mintázott Liszt- és Erkel-ülősobrot, a szfinxekeket, valamint az enteriőrbe szánt Ferenc József-büszttöt. (Meggemlítendő, hogy a szerző – ahogy erre lábjegyzetben is utal – Strobl esetében az elmúlt évtizedek szakirodalmával ellentétben a szobrász által is használt rövid magánhangzós névváltozatot követi, ahogy ezt nevében és publikációiban a Strobl Alapítvány is teszi.)

Ezután a szobor megvalósítását bemutató fejezet (*Strobl Alajos Arany János-szobra*) következik: ebben kapnak helyet elkészítésének mozzanatai – a szerződésalkötés, a kivitelezés megindulása, a szoborcsoport öntésével kapcsolatos bonyodalmak (pontosabban a főalak és a talapzat hátoldalát díszítő turul 1891-es bírósági zár alá helyezése az öntödetulajdonos, Turbain Károly adósága miatt), a modellek kérdése (köztük Arany korábbi ábrázolásai, a mellékalakok élő modelljei és múzeumi mőtárgyak alapján mintázott kellékeik), valamint az elkészült emlékmű bemutatása és korabeli értékelésének ismertetése. Az utolsó fejezet (*Az Arany-szobor története az avatástól napja-*

inkig) a szobor avatását, majd utóéletét, recepciótörténetét, Strobl későbbi Arany-szobrait, a talapzat homlokoldalán látható, a 20. század során többféleképp értelmezett és emiatt viszontagságos sorsú ötágú csillag történetét, valamint az emlékmű legutóbbi, 2017–2018-as restaurálását tárgyalja.

A szerző természetesen nemcsak a bizottsági iratanyagot dolgozza fel, hanem monográfiája megírásakor számtalan más forrást is mozgósít – a korabeli sajtótól kezdve a szoborbizottsági anyaghoz hasonlóan eddig publikálatlan, a családi hagyatékban megőrzött magánlevelekig. Többször is felhívja a figyelmet arra, hogy a különböző típusú források együttes vizsgálata adja csak ki a szoborállítás hiteles történetét, így például a sajtó időnként bőbeszédűbb az üléseken történetekkel kapcsolatban, mint maguk a bizottsági jegyzőkönyvek. Debreczeni-Droppán kötetének külön erénye, hogy nemcsak feldolgozza az Arany Szoborbizottságnak az emlékműállítással kapcsolatos iratanyagát (bár ez már önmagában is ritkaságnak számít a korszak szobrászatával foglalkozó publikációk között), hanem a könyv utolsó harmada ezt a forrásanyagot teljes terjedelmében közli is – hasonlóra eddig talán csak az 1992-es *A bánhidai turul*-tanulmánykötet vállalkozott. Az ilyen publikációk nagyon fontos hozadéka, hogy érzékletesen mutatják be azt a szakma előtt ismert, de a közönség számára talán kevésbé nyilvánvaló ténytet, hogy a köztéri szoborállítás a korszakban a megemlékezés legrepresentatívabb formájának számított, és éppen ezért a több éven keresztül húzódo döntéshozatal és az azt kísérő, sokszor szenvedélyes szakmai és társadalmi viták sem voltak szokatlanok.

Külön figyelemreméltó a kötetben a nézőpontok sokfélesége: a szerző például a szobor utóéletét bemutató fejezetben nemcsak azt vizsgálja, hogyan viszonyultak ahhoz mint emlékműhöz a 20. században, hanem azt is, hogy mire használták mint a Múzeumkertben található „treptárgyat” – azaz hogyan, kik és milyen megfontolásból mászták meg azt a Nemzeti Múzeum előtt rendezett

különféle események alkalmával. Hasonlóan figyelmet érdemel, hogy a szobor recepciótörténetét vizsgálva nemcsak szépirodalmi feldolgozásokat vagy vizuális ábrázolásokat vizsgál, hanem azt is, hogyan és milyen funkcióban jelenik meg az emlékmű a felállítást követő évszázad grafikus képeslapjain, (szatirikus) sajtóillusztrációin vagy karikatúráin – ennek során egészen a kettes metró Astoria állomásán az alagút falát díszítő, a környék épített örökségét és szobrait bemutató fotómontázs Toldi-fényképéig is eljut.

A bizottsági iratanyag megnyugtatóan egyenletes keretet ad az eseménytörténet bemutatásának. Egy-egy résztema feldolgozása olykor izgalmas minieszként illeszkedik a kötet szövetébe, ezek azonban a szerző lendületes stílusának és meggyőző érvelésének köszönhetően, ha hosszabb terjedelműek is, nem akasztják meg a narrációt. Ilyen például a Toldi-alak megmintázásának kérdése, ahol a szerző hosszasan elemzi a figura három modelljével (Pekár Gyulával, Porteleky László vívóval és Müller Dávid atlétával) kapcsolatos, részben egymásnak is ellentmondó (ego)forrásokat, illetve az ezekből véleménye szerint olykor téves következtetésre jutó modern értelmezéseket.

A történetész szerző lassan két évtizede folyamatosan publikál a Nemzeti Múzeumhoz, különösképp a Múzeumkerthez kapcsolódó témákról, így a művészettörténet (határ)területeire sem először lép: 2019-ben jelent meg *Múzeumkerti kalauz* című kötete, amely a park történetét, az ott zajlott eseményeket – beleértve a kertnek a magánélet színtereként való bemutatását –, illetve a könyv közel felében az itt álló szobrokat és emléktáblákat ismertette. A Múzeumkertről szóló számtalan cikke és tanulmánya mellett több internetes és nyomtatott publikációja előzte meg a most megjelent monográfiát is, így például a Toldi-alak buzogányáról (vagyis annak modelljéről) szóló 2017-es cikke a

Magyar Múzeumokban, a Pulszky Társaság online magazinjában vagy a *Honismeretben* ugyanebben az évben megjelent, az Arany-szobor történetét bemutató tanulmány.

Debreczeni-Droppán történetesként nem vállalkozik az emlékmű művészettörténeti értékelésére, ami egyrészt érthető, másrészt kelt némi hiányérzetet. A szakmabeli olvasó mindenképp szívesen venné, ha a szerző elhelyezné az alkotást a köztéri emlékművek tipológiájában, főleg, hogy az emlékmű-struktúra változásának épp az Arany-szoborcsoport az egyik fontos hazai állomása. Erre – a mellékalakok zsánerszerűvé válására, amely a századfordulóra a teljes emlékmű életképként való felfogásához is elvezet – szerencsére azok az egykorú értékelések is utalnak, amelyekből a szerző maga is bőségesen idéz, így, ha látenszen is, de ez a téma sem marad ki teljesen a kötetből. A szoborcsoport későbbi, 20. századi művészettörténeti értékeléseit (elsősorban Henszlmann Lilla és Kovalovszky Márta megállapításait) a szerző szellemes megoldással az emlékmű recepciójával foglalkozó fejezetbe építi be, és ismertetésükkor jó érzékkel mutat rá sajátosságokra, így például Henszlmann 1955-ös interpretációjának erős átpolitizáltságára. A művészettörténetész recenzens örömmel nyugtázza, hogy a szerző alaposan ismeri a téma művészettörténeti szakirodalmát, és Debreczeni-Droppán csak nagyon elvétve jelez könyvében olyan problémát, amely valamely friss publikáció ismeretében megválaszolható lett volna. Ilyen például annak kérdése, hogy Strobl Alajos vagy Füredi Richárd alkotása-e a pesti Vigadó nagytermének egykori *Polonéz-szobra*. Ezt Nagy Ildikó 2004-es, a Vigadó szobrait bemutató tanulmánya már megnyugtatóan tisztázta: Strobl mintáját elfogadta a bizottság, de végül – engedélyükkel – a művész átruházta a megbízást tanítványára, Führer (később Füredi) Richárdra.¹

¹ Nagy Ildikó: *A pesti Vigadó szobrai és szobrászai*. In: Vadas Ferenc (szerk.): *Romantikus kastély*. Tanulmányok Komárik Dénes tiszte-

letére. Budapest: Hild-Ybl Alapítvány, 2004. 349–350.

A szerző nagyigényű munkájában csak elvétve találni egy-egy apróbb hibát vagy pontatlanságot, de egy ilyen terjedelmű és ennyire szerteágazó kötet esetében ez szinte elkerülhetetlen. A forrásközlés 116. tételként szereplő meghívószöveg fogalmazványa (461. old.) nem szólhatott József főhercegnek, mint ahogy azt a kötet feltételezi – szerencsére egy zárójelbe tett kérdőjellel kísérve –, hiszen megszólítása: „Felséges Úr”, búcsúformulája pedig „Alattvalói hódolattal” – a meghívott tehát egyértelműen a király volt. A főszövegben több ízben is helyesen említett Tilgner Viktor a 95. oldal képaláírásában Vilmos lett, ez azonban nyilvánvalóan csak egy apró szerkesztői figyelmetlenség.

A kötetet rendkívül gazdag képanyag kíséri, amely magyar és külföldi közgyűjtemények, magánygyűjtemények és a korabeli illusztrált sajtó vizuális anyagát is mozgósítja. Külön öröm, hogy számos, korábban nem publikált, sokszor a téma kutatása során a szerző által felfedezett rajzot, tervet és fotót is láthatunk, de a közgyűjteményi anyag számos darabja is most először kerül az olvasók elé. Ugyancsak figyelemre méltó, hogy a kötet a közölt forrásszövegek némelyikét iratfotón is bemutatja, a dokumentumokat így a maguk fizikai valóságában is megjelenítve. A sajtótermékek utóbbi években megindult digitalizációja és online közzététele – Magyarországon elsősorban az Arcanum és a Hungaricana tevékenységének köszönhetően – gyökeresen átalakította a 19–20. századdal foglalkozó kutatások menetét. A nyilvánvaló előnyök mellett azonban néhány negatív hatása is érzékelhető. Ezek egyike,

hogy olykor az online olvasásra megfelelő, de nyomdai felhasználásra, különösen nagy méretben való közlésre nem alkalmas pdf-ekből emelnek át fotókat nyomtatott publikációkba is. Néhány ilyenrel ebben a kötetben is találkozunk, szerencsére csak elvétve: ilyen mindenestre Róna József Arany-szobortervének a *Magyar Salon* folyóirat digitalizált számából átvett, a kötetben egészoldalas fotója (100. oldal). Alapvetően azonban a reprodukciók esetében is nagyfokú gondosság jellemzi a kötetet, néhány fotó igénytelen színvonala pedig nem a könyv létrehozóit, hanem a Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria műtárgyfotóisait minősíti (154., 163. old.).

Debreczeni-Droppán kötete magasra teszi a mércét a Strobl-életművet tudományosan feldolgozók számára. A levéltári forrásanyag feldolgozásával és közlésével pedig fontos precedenst teremt azon kutatóknak is, akik a jövőben valamely köztéri alkotás történetét tervezik bemutatni. A számtalan köztéri munkát tartalmazó Strobl-életmű tudományos feldolgozása – mint ahogy azt Debreczeni-Droppán Béla könyvének a Nemzeti Múzeumban rendezett bemutatóján a szobrász unokáitól megtudhattuk – már nincs messze, hiszen készülõben van az első, valódi nagymonográfia a művész életművéről: szövegét Jernyei Kiss János, oeuvre-katalógusát Szatmári Gizella jegyzi. Debreczeni-Droppán Béla munkájából – mind tényanyagát, mind módszertani megközelítését tekintve – mind õk, mind a téma késõbbi kutatói jelentõsen profitálhatnak majd.